

■ Трэці ўзрост

«ЕЖА І СНАТВОРНАЕ — ГЭТА НЕ КЛОПАТ»

Як забяспечыць пенсіянерам дастойную старасць

Запусціць сацыяльныя паслугі для пажылых нескладана. Выклік у тым, каб пастаянна гэтыя праграмы падтрымліваць. Асабліва цяжка прыходзіцца краінам, дзе доля насельніцтва ва ўзросце 65+ перавышае 14 працэнтаў. Беларусь у іх ліку. Марвін ФАРМОЗА, дырэктар Міжнароднага інстытута ААН па праблемах старэння насельніцтва (Мальта), падчас семінара ў Мінску раскажаў пра новыя формы работы з пажылымі.

■ Галоўны памочнік — сацработнік

Усяго тры пакаленні таму асноўнай падтрымкай пажылых людзей была сям'я. Цяпер родныя менш наведваюць старых. Прычыны гэтага простыя. Упала нараджальнасць, а значыць, паменела дзяцей, якія патэнцыяльна будуць клапаціцца пра пажылых. Зніжаецца колькасць жанчын, якія могуць даглядаць стальных бацькоў. Бо як толькі жанчыны пачынаюць рабіць кар'еру, а не проста хадзіць на працу, яны прападаюць у офісах круглыя суткі.

Што рабіць? Наладжваць грамадскія службы, лічыць Марвін Фармоза. Галоўным памочнікам пенсіянераў становіцца сацыяльны работнік.

— Гэта прафесія ў многіх краінах недаацэнена, сацыяльныя работнікі атрымліваюць мізэрны заробак. Яны не носяць халаты, таму пажылыя людзі не успрымаюць іх сур'ёзна. Галоўны чалавек для іх — урач. Але першы, да каго звяртаюцца старыя ў крызіснай сітуацыі, — гэта насамрэч сацыяльны работнік. Ён выконвае ролю і настаўніка, і адваката, і дамашняга памочніка, — заўважае эксперт.

■ Майстар на дом

Ідэал — гэта не пакой павышанага камфорту ў інтэрнаце, а дамашняе старэнне. «Ніхто не марыць, каб яго адправілі ў дом састарэлых. Мы баімся гэтага, — кажа Марвін Фармоза. — Да таго ж з фінансавага пункту гледжання для ўрада забяспечыць дамашняе старэнне не так дорага, як утрымліваць інтэрнаты. Таму нам патрэбны паслугі, якія дапамагаюць павысіць незалежнасць чалавека».

Фота Надзеі БУЖАК.

Размова не толькі пра прыборку, паход па прадукты і аплату рахункаў (стандартную дапамогу, якую аказвае сацыяльны работнік). Сярод новых паслуг для пажылых, якія развіваюць у Еўропе, — майстар на дом. Мясцовыя органы ўлады бясплатна прысылаюць спецыяліста, які дапамагае пакласці плітку ці замяніць электраправодку, а пенсіянеры трыюцца толькі на матэрыялы.

Ідэал — гэта не пакой павышанага камфорту ў інтэрнаце, а дамашняе старэнне. «Ніхто не марыць, каб яго адправілі ў дом састарэлых».

Для тых, хто не можа самастойна прыгатаваць сабе ежу (напрыклад, чалавек, які перанёс інсульт), працуе дастаўка гарачых абедоў. Падаеш заяўку — і можаш разлічваць на адзін гарачы абед у дзень.

Пенсіянерам, якія баяцца начаваць дома адны (часта гэта жанчыны, у якіх памёр муж), прапануюць прыходзіць у начныя прытулкі. Некаторыя падобныя ўстановы дазваляюць заставацца на любы час. Але, лічыць дырэктар інстытута, лепш устанавіць пэўныя рамкі. Маўляў, вы можаце прыходзіць да нас на працягу месяца, і за гэты час мы паспрабуем дапамагчы вам супакоіцца.

Папулярная таксама трывожная кнопка — прылада гучнай сувязі, звычайна ў выглядзе кулона на шыі. Калі чалавеку стане дрэнна ці

нехта будзе ламацца да яго ў кватэру, яму не давядзецца шукаць тэлефон і ўспамінаць нумар службы выратавання. Дастаткова націснуць чырвоную кнопку — і імгненна перазвоняць спецыялісты. З дапамогай сучасных тэхналогій наладзіць такую сістэму нескладана. Адзінае — трэба мець дзяжурную службу, работнікі якой 24 гадзіны ў суткі сядзелі б каля тэлефона і прымалі званкі. Але ў многіх краінах гэтым займаюцца валанцёры. Марвін Фармоза ўспамінае, што калі на Мальце забяспечвалі пажылых трывожнымі кнопкамі, баяліся, што людзі пачнуць званіць з прычыны і без яе. Але гэтага не адбылося. Затое пенсіянеры з такой падстрахоўкай сталі адчуваць сябе спакойней, калі заставаліся дома адны.

Яшчэ новаўвядзенне — служба дапамогі асобам з нетрыманнем. Падгузкі для дарослых вельмі дарагія, таму не ўсе пажылыя могуць іх сабе дазволіць. Каб знізіць кошт, мясцовыя ўлады можа закупляць падгузкі оптам, а потым прадаваць іх насельніцтву. У Італіі такім чынам змаглі збіць цану на 40 працэнтаў.

■ Хопіць лекцыяў пра здароўе

Міжнародны эксперт высока ацаніў аддзяленні дзённага знаходжання для пажылых пры нашых тэрытарыяльных цэнтрах. Ён адзначыў, што гурткі па інтарэсах, якія там ствараюць, якраз тое, што трэба.

— Неяк наведваў адзін еўрапейскі цэнтр дзённага догляду. Зранку

там гулялі ў бінга, а потым прыходзіла медсястра і чытала лекцыі пра здароўе. У мяне склалася ўражанне, што пенсіянеры былі на транквілізатарах. Яны спакойна сядзелі, не ведалі, які сёння дзень тыдня, бо штодзень яны рабілі адно і тое ж. Але мы павінны не проста даваць пажылым ежу, ваду і снатворнае — раней у цэнтрах так і клапаціліся. Калі мы хочам палепшыць жыццё стальных людзей, трэба сысці ад гэтых стэрэатыпаў.

Безумоўна, у пенсіянераў ёсць праблемы са здароўем. Але варта знізіць градус увагі да медыцынскіх аспектаў і думаць больш пра тое, як заняць наведнікаў інтэлектуальнай і карыснай дзейнасцю. Адкрываць у дзённых цэнтрах невялікія фітнес-студыі, камп'ютарныя класы, бібліятэкі (што і робяць у нашых ЦЦСАНах).

У многіх краінах 90 працэнтаў наведнікаў аддзяленняў для пажылых — жанчыны. Прычына не толькі ў тым, што прадстаўніц прыгожага полу ва ўзросце 65+ больш. «У Еўропе кажучы, што мужчыны не зацікаўлены ў такіх цэнтрах. Але калі вы ўлічваеце толькі інтарэсы жанчын, я б таксама не пайшоў. Павінны быць гурткі і для мужчын. Тыя ж майстэрні з інструментамі. Нават калі пенсіянеры не будуць працаваць, яны адчуваюць сябе там больш камфортна ў гэтай абстаноўцы», — дзеліцца сваім бачаннем Марвін Фармоза.

Каб арганізаваць гурткі для мужчын, не трэба шмат грошай. Як ва-

Добра было б, калі б

пажылыя людзі таксама плацілі за паслугі.

Няхай сабе і сімвалічную суму. Тады б ніхто не заказваў дапамогу без патрэбы.

рыянт, майстэрні можна рабіць у стальных пажарных часцях ці ў паліцэйскіх (у выпадку нашай краіны — міліцэйскіх) аддзяленнях.

■ Грашовае пытанне

Праблема, якая заўсёды ўзнікае: хто будзе плаціць за паслугі для пажылых? Дзяржава, бізнес, самі людзі?

— На мой погляд, найбольш прыдатная мадэль для Беларусі — фінансаванне метадам дзяржаўна-прыватнага партнёрства, калі кожны бок аплачвае нейкую частку. Дзяржава ніколі не будзе дастаткова багатай, каб забяспечыць усе паслугі пажылым бясплатна. Тым больш чаканні пенсіянераў з кожным годам усё вышэйшыя, — пракаментваў Марвін Фармоза.

На думку эксперта, добра было б, калі б пажылыя людзі таксама плацілі за паслугі. Няхай сабе і сімвалічную суму. Тады б ніхто не заказваў дапамогу без патрэбы.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubneuskaya@zviazda.by

■ Афіцыйна

У Беларусі ўсё больш людзей, да якіх ходзяць сацыяльныя работнікі, пераводзяць на платнае абслугоўванне. Калі ў 2012 годзе на ўмовах поўнай аплаты было каля 10 тысяч пажылых і інвалідаў, то ў 2016-м — 73 тысячы. Пры гэтым тарыфы на сацыяльнае абслугоўванне застаюцца нізкімі.

— Чалавек аплачвае толькі 15—18 працэнтаў ад кошту паслугі. Дзяржава не ўстанаўлівае цэны, якія пенсіянеры не змогуць пацягнуць. Сёлетны тарыфы не павышаліся, — адзначыла начальнік упраўлення стацыянарных устаноў сацыяльнага абслугоўвання і капітальнага будаўніцтва Міністэрства працы і сацабароны **Марыя ГАРБАЦЭВІЧ.**

Інтэрнаты для пажылых — даволі расходная частка бюджэту, згаджаецца спецыяліст. Каб папярэдзіць утрыманскія настроі ў грамадстве, зрабілі больш жорсткімі крытэрыі для засялення ў дамы састарэлых. У прыватнасці, пенсіянеры, у якіх ёсць дзеці, могуць пражываць у інтэрнатах толькі на платных умовах.

Каб актывізаваць сямейныя формы догляду, родным пажылых прапануюць афармляць дапамогу па доглядзе, забяспечваюць паслугі сядзелкі.

Развіваюць таксама новыя формы сацыяльнага абслугоўвання: прыёмныя і гасцявыя сем'і, дамы самастойнага пражывання, зімоўкі.

■ На слыху

ЦЕРАЗ МЯЖУ — НАПРАЛОМ?

Як ужо паведамлялася, у Брэсце, пачынаючы з вясны, знаходзіцца цэлая група грамадзян Расіі з Чачні, Дагестана і іншых паўднёвых рэгіёнаў, якія з пераменным поспехам спрабуюць перасячы мяжу ў атрыманні статусу бежанцаў у Польшчы. Кожны дзень сем'і з дзецьмі, асобныя грамадзяне бяруць білеты на цягнікі ў Брэст і пераездваюць на тэрыторыю Польшчы. У цёплую пару года ўдзень ехала 700—800 чалавек, з наступленнем халадоў мігрантаў стала значна менш. Але 200—300 чалавек да гэтай пары штодня ўпарта накіроўваюцца ў бок ЕС у спадзяванні застацца ў Еўропе. Суседзі пакідаюць у цэнтрах для перасяленцаў звычайна ад двух да пяці чалавек, астатнія прыезджаюць у Брэст ізноў. Жывуць гэтыя людзі на кватэрах, значная іх частка начуе на чыгуначным вакзале. У кожнага ў пашпарце зафіксавана 10—20—30, а то і болей спроб перайсці мяжу легальна.

Але, відаць, цяпер гэта людзей часам падводзіць. У канцы лета яны спрабавалі прыцягнуць да сябе ўвагу тым, што арганізавалі лагер на зямлі каля самай мяжы і начавалі там разам з малымі дзецьмі. Гэта нічога не дало. І вось нядаўна дзве сем'і з дзецьмі паспрабавалі пераадолець мяжу пехатой нелегальна каля вёскі Церабунь Брэсцкага раёна. Іх затрымалі за 700 метраў ад лініі беларус-

ка-польскай мяжы. Жанчыны былі прыцягнутыя да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафу. Яны разам з дзецьмі пакінулі тэрыторыю Беларусі. А мужчыны накіраваны ў ізалятар часовага ўтрымання для далейшага разбору, паведамлілі ў Брэсцкай пагранічнай групе.

І вось новая інфармацыя. **Аляксандр КІСЛОЎ, кіраўнік прэс-службы Брэсцкай пагранічнай паведамліў, што пры спробе перасячы мяжу па чужым пашпарце затрыманая маладая жанчына з Інгусціі. Перыядычна штурмаваць мяжу праз Цярэспаль яе адгаварыў суайчыннік, які пражывае ў Даніі. Ён прапрацаваў свой план, як яму падалося, больш рэальна. 31-гадовы мужчына прывёз у Брэст для сяброўкі пашпарт іншай грамадзянкі Расіі з крыху падобнай знешнасцю. І з гэтым пашпартам яны накіраваліся ў аўтадарожны пункт пропуску «Брэст». Аднак пры правярцы дакументаў службовыя асобы адразу выявілі падлог.**

У выніку грамадзянін Расіі, які пражывае ў Даніі, быў дэпартаваны з забаронай уезду ў Беларусь на пяць гадоў. А ў дачыненні да маладой жанчыны па факце выкарыстання заведама падложнага дакумента па прыкметах складу злачынаства, прадугледжанага Крымінальна-працэсуальным кодэксам, праводзіцца праверка.

Святлана ЯСКЕВІЧ. yackevich@zviazda.by

■ Ну і ну!

УКРАЛІ... 200 ТОН ТОРФУ

У Смалевіцкім раёне невядомыя вывезлі з участка торфабрыкетнага завода больш за 200 тон торфу, перадае аддзяленне інфармацыі і грамадскіх сувязяў **УУС Мінаблвыканкама.**

Па звестках праваахоўнікаў, паліва вывозілі на грузавіках з участка торфаздабычы палізу вёскі Трубічына, які належыць ААТ «ТБЗ Усяж», з 17 па 20 верасня. Ахова на гэтым аб'екце не

прадугледжана. А ў мясцовых жыхароў не ўзнікла нават ценю нейкага сумнення, што нешта не так, паколькі ўсё выглядала як планавыя работы: загрузку і вываз паводзілі са штабелёў пры дапамозе прагузчыка, а таксама ў зручных для пад'езду машын месцах. Усяго было вывезена 202 тоны торфу. Урон складае 4 848 рублёў. Раённы аддзел Следчага камітэта завёў крымінальную справу па артыкуле за крадзеж.

■ СТРАЛЯЛІ Ў ПАДЛЕТКА З ПНЕЎМАТЫКІ

Стаўбоўскім раённым аддзелам Следчага камітэта расследуецца крымінальная справа ў дачыненні да двух мінчан, якія абвінавачваюцца ў злосным хуліганстве, учыненым з выкарыстаннем пнеўматычнага пісталета.

Інцыдэнт адбыўся ў Стаўбоўскім раёне. Два жыхары Мінска, 1997 і 1991 гадоў нараджэння, будучы нападлітку, сустрэлі на вуліцы адной з вёсак 13-гадовага падлетка і беспрычынна збілі яго, паведамліла афіцыйны прадстаўнік **УСК па Мінскай вобласці Таццяна БЕЛАНОГ.** Пасля чаго фігуранты, утрымліваючы не-

паўналетняга, зрабілі некалькі стрэлаў з пнеўматычнага пісталета. У выніку супрацьпраўных дзеянняў падлетку нанесены цялесныя пашкодванні ў выглядзе сінякоў мяккіх тканак і галавы. Пацярпеламу была аказана своєчасовая медыцынская дапамога без шпіталізацыі.

Падазраваным прад'яўлена абвінавачанне за злоснае хуліганства, здзейсненае з прымяненнем зброі. У дачыненні да абвінавачаных прыменена мера стрымання ў выглядзе заключэння пад варту.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@zviazda.by